

Rannaniit

Rannaniit on rohttaimedega kaetud, tasane, madal ja suures osas üleujutatav rannalõik, mida iseloomustab soolalembene taimestik. **Eestis** on rannaniidud levinud põhiliselt mandri lääneosas ja saartel, vähemal määral ka Põhja-Eesti paerannal.

Kuna rannaniitude ökoloogilised tingimused olenevad suurel määral mere mõjust, jagunevad seased taimekooslused soolalembeste ja vähem soolalembeste taimede vööndiks. Rannaniidu ilmet mõjutavad ka pinnase mikroreljeef ja karjatamine, tänu millele leidub rannaniitudel väga palju erilaadseid **taimekooslusi**.

Mereäärset rannaniitu iseloomustavad üleujutused ja liigirikkus.

Heas seisus rannaniidu omadused

Ideaalne rannaniit on **lage**, mis tagab maas pesitsevatele lindudele sobiva elupaiga. Kõige tähtsamaks väärtuseks linnustiku seisukohast on see, et rannaniidul elutseb mitmekesine niidukahlajate kooslus.

Rannaniidu hoolduskarjatamise kvaliteeti hinnatakse selle järgi, kui suurel alal on rohi söödud madalaks ehk **3–5 cm** kõrguseks. Kuna rannaniidu merepoolne, niiske osa on tähtis kurvitsalistele (eelkõige niidurüdile) ja kõrele, peaks see ala olema madalaks söödud.

Üldised rannaniidu hooldamise nõuded eeldavad, et madalmuruse ala osakaal on vähemalt **50%**: sellisel juhul pakub niiduala sobivat elukohta erineva elupaiganõudlusega liikidele, kuid jätab piisavalt suure ala ka nendele liikidele, kes vajavad just madalmurust ala. Madalaks söödud rohu osakaalu on kõige parem hinnata igal konkreetsel alal eraldi.

Hästi hooldatud rannaniidul peab veepiir olema avatud ja pilliroovaba, rohustu vähemalt 50–75% ulatuses madalaks söödud ning ülejäänud alal ei tohiks rohi olla kõrgem kui 50–75 cm. Seejuures võiksid kõrgema rohuga alad jääda niidu metsapoolsesse serva. Rohustu võib rannaniidul olla **mosaiikne**, koosnedes erineva kõrgusega laikudest: madalaks söödud osad saavad vahelduda aladega, kus rohu kõrgus on 10–20 cm.

Madalmurune osa peaks olema rannaniidul madal veel ka oktoobris. Vastasel juhul moodustub kõrgeks kasvavast ädalast kevadeks kulukiht, mis seasel alal pesitsejatele ei sobi. Heas seisus rannaniidul taimestiku vahel **kulukihiti** ega hekseldamisjääke ei leidu: juhul kui niidutaimestikku on vaja hekseldada, siis peab sellele kindlasti järgnema karjatamine.

Rannaniidu taastamine ja esialgne hooldamine

Rannaniidu taastamiseks on vaja puhastada ala pilliroost, puu- ja põõsatukkadest ning muudest puittaimedest ning alustada iga-aastase karjatamise või niitmiselega. **Esimese tegevusena** tuleks üle vaadata hooldamisele mineva niiduala piirid ning eemaldada kogu alalt vanad okastraadid, pudelid, plast ning muud loomadele ja tehnikale ohtu kujutavad esemed.

Taastamistegevuse **pikaajaline eesmärk** on ideaalne rannaniit, kuid silmas tuleb pidada, et rannaniidule iseloomuliku koosluse kujunemine võib võtta kuni kümme aastat. Seetõttu tasuks lähtuda põhimõttest, et taastamistegevus on lõppenud siis, kui ala on võimalik asuda hooldama planeeritud karjatamiskoormusega, ilma et niit seejuures uuesti puittaimestiku või rooga kinni kasvaks.

Roostiku niitmine ja rootüügaste purustamine

Loomad ei tungi meelsasti suurtesse roomassiividesse, mistõttu tuleks eelmise aasta roog enne karjatama asumist maha niita. Parim aeg karjatamiseelseks roo niitmiseks on vahetult enne pilliroo õitsemist või õitsemise ajal ehk siis **juulikuu teises pooles või hiljemalt augusti alguses**. Sel ajal toimuv niitmine nõrgestab pilliroogu kõige enam. Roogu saab niita ka talvel, külmunud pinnaselt, kuid siis on võimalik lõigata maha ainult vanad, puitunud kõrred.

Niidetud roog tuleks kokku koguda ja niidult ära vedada või kohapeal põletada, kuna mahajäetud roomass ei lase valgusel pinnaseni pääseda ja takistab rohttaimestiku arengut.

Roostiku niitmise negatiivseks aspektiks on allesjäävad **rootüükad**, mis võivad suvel loomade jalgu vigastada. Niisuguse probleemi välistamiseks tuleb hilissuvel või sügisel roog hooldusniidukiga purustada: masin purustab roovarre maapinna lähedalt ja räsib rootüüka otsa, et see ei kujutaks looma jalgadele enam nii suurt ohtu kui lõigatud tüügas.

Purustamise negatiivseks küljeks on aga asjaolu, et hekseldatud **roomass** jääb niidule maha, soodustades soostumist ja takistades niidutaimestiku arengut. Seepärast tasub purustamist rakendada vaid selleks, et kõrvaldada enne niidetud ja koristatud rooyalalt sinna jäänud tüükad. Roo purustamine ei tohi kujuneda pidevaks niidu hooldamise meetmeks, vaid seda saab kasutada üksnes niidu taastamise võttena, millele peab kindlasti järgnema karjatamine.

Roostiku niitmisele järgnevad tõrjemeetmed

Tärgava noore roo tõrjeks peab karjatamiskoormus olema niitmisele järgneval hooajal suurem kui tavalisel hooldushooajal. Seega tasub roogu niita vaid siis, kui järgneval hooajal on plaanis sellel alal kariloomi **suure koormusega** karjatada.

Karjatamist tuleb alustada enne, kui pilliroog lehe lahti keerab ja taime roheline osa paistma hakkab. Roheline leht avaneb ja muutub nähtavaks alles siis, kui taim on kasvanud 30–40 cm kõrguseks. Seega ei näita roostunud piirkonnas karjamaa loomatoidu olemasolu see, kas alal on näha rohelisi taimi: karjatamist tuleb alustada hiljemalt siis, kui sama aasta pillirookasvude kõrgus on **15 cm**. Sel juhul muutub roostiku tõrje tunduvalt lihtsamaks.

Kevadine roheline pilliroog on kariloomadele toidutaimena väga väärtuslik ja nad söövad **noori roovõrseid** hea meelega. Samas kasvab roostiku biomass suve esimesel poolel ülimalt kiiresti ja suve keskpaigaks kõrred puituvad, mistõttu nad siis kariloomadele enam erilist huvi ei paku.

Roostiku niitmisele järgnevat hooajaks tasub teha rannaniidule **mitu eraldi koplit**, et karjatamiskoormust kindlatel kohtadel suurendada: varakevadel tuleks loomad suunata just roostikualadele ja piirata need paigad taraga, takistades loomade laiali hajumist.

Aladel, kus ei õnnestu loomi suure koormusega karjatada, tasub roo tõrjeks kasutada **korduvat suvist niitmist**. Selleks tuleb alates juuni keskpaigast vähemalt kolm korda (harilikult isegi tihemini) suve jooksul roostik maha niita ja koristada. Alal, kus linnud maas pesitsevad, võib roogu niita alates 15. juulist.

Pilliroo võsusid tuleb võimalusel lõigata allpool veepinda. Sellega vähendatakse taime elujõudu: kolme-nelja aastaga on võimalik roostikku tunduvalt nõrgestada. Niitmise tulemusena muutuvad rootaimed esmalt peenemaks ning ei kasva enam nii kõrgeks ja tugevaks. Pärast mitme aasta vältel toimunud korduvniitmist hakkavad roostikku tekkima augud. Aktiivse niitmise korral kaob pilliroog rannaniidult lõplikult **viie kuni kümne aasta** jooksul. Niisugune meetod on karjatamisest tunduvalt tõhusam ja ökoloogiliselt vähemefektiivne, mistõttu tasub seda kasutada vaid erandjuhul.

Kesise karjatamiskoormusega alal, kus maas pesitsevaid linnuliike ei ole, **soovitame niitmist ja karjatamist kombineerida**. Kui niita roostikku ajavahemikus juuni keskpaigast juuli alguseni, siis tekib peale niidet uusi võrseid, mida kariloomad saavad jällegi toiduks kasutada. Kui augustiks on osa rootaimedest suutnud ikkagi kõrgeks kasvada, siis tuleks need uuesti maha niita, et tsüklit korrata. Sel moel niitmist ja karjatamist kombineerides on võimalik roostiku maa-alune risoomistik kiiremini välja kurnata ning taanduma sundida. Uuringud on nimelt tõestanud, et pilliroo risoomides võib sisalduda isegi **kuni seitsmeaastane toitainevärru**, mistõttu on üksnes niitmise või mõõduka karjatamisega pilliroost väga raske jagu saada.

Roostiku purustamine

Roostikku saab purustada nii hooldusniiduki kui ka tavalise põllumajandusliku traktoriga. Soomes on kasutatud rannaniitude taastamisel roostiku purustamiseks **hooldusniidukit**, mille tera kinnitatakse traktori ette või taha. Kui 3 m purustamistera kasutamine nõuab võimast traktorit ning sobib ainult kõva pinnasega niidule, siis kitsamat, 1,6 m või 2,2 m laiust tera võib kasutada ka märjemal alal, kinnitatuna roomikveoki külge.

Hooldusniiduk suudab lõigata peale roo veel pöösaid ja väiksemaid puid. Pilliroovarred hakib niiduk umbes 10 cm pikkusteks tükkideks, sellist hekselmaterjali on peaaegu võimatu niidult koristada. Seetõttu ei tohi hakkimist pidada hooldamise, vaid ainult **taastamise** meetodiks.

Kohe pärast taastamist tuleks lasta niidule piisavalt kariloomi: pilliroostunud alal on sobiv koormus enamasti **1,5–2,5 loomühikut** hektari kohta (1 loomühik = kas üks täiskasvanud veis või hobune, kaks mullikat või sälgu, kolm vasikat või varssa või siis viis lammast või kitse). Veepiiri lähedal kasvavat pilliroogu võib olla vajalik purustada mitmel korral, kuid kõige olulisem on alustada kohe pärast purustamist piisava koormusega karjatamist. Tahkemaal pinnasel, kus hooldusniiduki saab kinnitada traktori külge, on ühe tööpäevaga võimalik ära niita 5–8 ha roostikku.

Botaaniliselt tähtsas paigas tuleb purustamise puhul meeles pidada, et meretaseme muutudes koguneb purustatud materjal tavaliselt paksu vallina niidule ja võib matta kinni terved niiduosad. Selle probleemi vältimiseks tuleks hekselmaterjal kokku koguda ja niidetud alalt ära vedada. Kui purustamisele järgneb **korraliku koormusega karjatamine**, siis suudavad kariloomad (eelkõige veised) purustatud roomassi pinnasesse trampida ja aitavad sellel kiiremini laguneda. Korduv purustamine, mida kombineeritakse väiksekoormuselise karjatamisega, mõjub rannaniidule aga hoopis negatiivselt.

Roostiku põletamine

Põletamine aitab lahti saada suurest osas **kuivast biomassist**, mis on rannaniidule ladestunud. See ei põhjusta kahjulikku metaaniemissiooni, mis tekib siis, kui biomass hapnikuvaestes tingimustes laguneb. Samas ei ole kõik roostikud piisavalt tihedad, et seal kogu pinna põletamine üldse õnnestuks.

Põletamisele peab järgnema kohene täiskoormusega karjatamine või regulaarne niitmine. Pilliroogu tuleks põletada **külmunud pinnasega**: biomass on kõige kuivem talve lõpul või varakevadel. Kui vana pilliroog hilistalvel ära põletada, siis saab sellest rannaniidust kevadeks lindudele soodne pesitsusala ja varasuveks kariloomadele sobiv söödapaik.

Ettevaatlik tuleb olla pesitsevate lindudega: kui pesitsemine on alanud, siis pilliroogu enam põletada **ei tohi**. Roostiku põletamine on keelatud ka suvel ja hilissuvel, kuna see tegevus hävitaks massiliselt selgrootuid loomi.

Tuli **pärsib** järgmisel hooajal pilliroo kasvu tugevalt ainult siis, kui ta mõjutab pinnast sügavalt või kui sellele järgneb üleujutus, mis nõrgendab pilliroo võimet hapnikku transportida.

Põletamine tuleb kindlasti enne kooskõlastada **Päästeameti** ja kohalike päästjatega ning kogu tegevus on tarvis põhjalikult kavandada. Põletamine eeldab ka paljude inimeste kohalolu, et hoida tuli kontrolli all ja olla valmis eriolukordadeks. Kindlasti ei tohi põletada tugeva tuulega, kuna siis võib tuli kontrolli alt väljuda.

Võsa eemaldamine

Võsastunud rannaniit puhastatakse võsast kas käsitsi või masinate abil. Väiksemaid üksikuid põõsaid saab ühekaupa kiiniga madalalt maha võtta üsna hõlpsalt, kuid enamasti on tegu suuremate alade ja tihedama kinnikasvamisega, mistõttu tuleb appi võtta **mootorsaag, võsalõikur või jäätmaaniiduk**. Igasuguse võsa eemaldamisel on oluline silmas pidada, et selle tulemusena peab tekkima ala, mida on võimalik karjatada või niita.

Jäätmaaniiduk ja võsalõikur jätavad isegi kõige hoolikama töö puhul alles **tüükad**, mis kerkivad taastamisele järgnevatel aastatel erosiooni tagajärjel maa seest kõrgemale. Väga töömahukas ettevõtmine on kord aastas ala uuesti võsalõikuriga üle käia ja tüükaid madalamaks niita. Sellist meetodit saab kasutada juhul, kui on rohkem töökäsi, näiteks talgute raames. Võimalikeks lahendusteks on ka kevadel pehme maaga kadakate välja juurimine või tüügaste ümaraks põletamine, kuid needki on suurt käsitsitööd nõudvad talguülesanded.

Tihedalt **kadastikuga** kattunud rannaniidu taastamine tasuks ellu viia kahes etapis.

- Esimese puittaimede eemaldamise järel tuleks üks hooaeg karjatada, alustades võimalikult vara kevadel, et tõrjuda tärkavat lehtpuuvõsa.
- Seejärel on tarvis talvisel hooajal kännud uuesti üle purustada, kuna kändu ümbritsenud varis vajub loomade tallamise ja ilmastiku tõttu alla ning känd on kuni 15 cm kõrgem kui peale taastamist.

Taastamise alguses vajab iga-aastast üleniitmist **lepavõsa**. Kuna lepp hakkab pärast maha raiumist kiiresti võsusid andma, aga kariloomad tema võrseid ei söö, tuleb karjamaal vähemalt kolm suve järjest lepa uued võsud maha niita. Edaspidi tuleks võsatõrjet korrata vajadust mööda.

Lompide taastamine

Rannaniidul leidub ka madalaid väikeveekogusid. Et need püsiks avatuna ja madalmurusena, tuleb neid karjatada. Kui karjatamiskoormus on liiga väike või kui loomad väldivad vette minekut, siis hakkavad märjemates nõgudes ja lohkudes kasvama **tarnad**, mida kariloomad meelsasti ei söö. Nii ladestub surnud taimede kiht aasta-aastalt madalate veesilmade põhja, mistõttu need ummistuvad, mudastuvad või kuivavad sootuks. Kui karjatamiskoormus pole piisav, siis tuleb lompides ja nende servaaladel rohi maha niita ning kindlasti sealt ära koristada.

Tarnastunud lohke on võimalik puhastada, selleks eemaldatakse taimestunud kamar ja orgaanilise aine kiht. Niisugust tööd on kõige parem teha **hüdraulilise kopaga**, mis võimaldab lompi puhastada väga täpselt ja mitte liiga sügavalt. Eemaldatud pinnast saab kasutada näiteks olemasolevate kraavide täiteks, kindlasti ei tohi aga pinnasega täita looduslikke nõgusid ja lohke. Lohkudest eemaldatud materjali võib ka niidult ära vedada või Keskkonnaametiga kokku lepitud niidualal õhukese kihina laiali laotada.

Madalaveeliste lompide taastamine loob niidul toitumisalasid kahlajatele ja sigimispaiku kahepaiksetele. Kirjeldatud taastamistöö eeldab **Keskkonnaameti** luba.

Rannaniidu hooldamise üldpõhimõtted

Piirangud

Hoolduses oleval rannaniidul on **välistatud** väetamine, külvamine ja kuivendamine, samuti ei tohi loomadele anda lisa sööta ega antibiootikume. Hekseldamise (v.a karjatamisjärgne hekseldamine) keelamine poollooduslikel kooslustel on teaduslikult põhjendatud nõue, sest võrreldes traditsioonilise majandamisega kahandab hekseldamine oluliselt poollooduslike niidukoosluste loodusväärtust ning mõjub halvasti suuremale osale

elustikurühmadest. Rannaniidule ei tohi püstitada ehitisi ning lindude pesitsusajal võib olla vajalik piirata alal liikumist.

Karjatamine

Rannaniitu tuleks **intensiivsemalt** karjatada ranna ääres. Samuti on oluline tagada piisav karjatamine lompides ja kraavikallastel, et need ei roostuks.

Karjaaedade ehitamine on rannaniidu hooldamise juures üks töömahukamaid protsesse. Hea planeerimisega saab seda küll optimeerida, kuid iga-aastane rannalähedaste tarade üles korjamine ja tagasi panemine on vältimatu, kuna vastasel juhul lõhuksid jää ning suurvesi talveks niidule jäetud piirded ära.

Suur rannaniidu koppel tekitab loomadele võimaluse ise valida erineva ilma puhuks sobivaid kohti. Kui aga jagada suur ala väiksemateks kopliteks ja liigutada sama karja vajadust mööda ühest koplilt teise, siis võimaldab see saavutada madalmurusust ning ühtlasi hoida söödavaid taimi karjamaal pikemat aega loomadele kasulikus kasvufaasis. Seega tasuks konkreetsele alale ja karjale sobiv koplisüsteem põhjalikult läbi mõelda ning vajaduse korral sel teemal ka **Keskkonnaameti ja/või veterinaariga** konsulteerida.

Rannaniidud **tarastatakse** nii, et loomad pääseksid sööma ka seda rohtu, mis kasvab veepiiril ja madalas vees. Selleks tuleb karjaaed ehitada kas pikalt vette ulatuvana või ringtarana, mis kulgeb läbi vee isegi madalvee ajal. Veetaseme suure kõikumise tõttu on sellise aia rajamine, korrashoid ja seal loomade hoidmine tegevus, mis on keeruline, nõuab palju aega ning ei lõpe kunagi.

Alal, kus veetase tugevalt kõigub ka karjatamisperioodi jooksul, tuleks meres aiapostidele paigutada hele, kaugele nähtav lint, millesse elekter ei jookse. Selline lint on kariloomadele ja veelindudele näha, kuid ei tekita vee sisse jäädes probleemi ülejäänud elektrikarjuse toimimises. Seejuures tuleb tähelepanu pöörata asjaolule, et seaduse järgi peavad tarad võimaldama juurdepääsu **kallasrajale** ehk olema jalgsi liikuvale inimesele läbipääsetavad.

Rannaniidul ette nähtud **karjatamiskoormus** on 0,4–1,3 loomühikut hektari kohta. Täpsem soovitus oleneb konkreetsest niidust, kuid üldjuhul peaks karjatamiskoormus olema siiski suurem kui 0,4 loomühikut. Suure taimede juurdekasvuga alal võib rakendada ka tugevamat karjatamiskoormust, eriti taastamise järel. Suurem karjatamiskoormus soodustab rannaniidul soolakute teket ja neile iseloomulike taimede kasvamist.

Vähese taimede juurdekasvuga alal, mida on püsivalt karjatatud, võib karjatamise mõnel aastal **vahele jätta**. See soodustab selgrootute levikut ja õistaimede viljumist.

Kuna väikestes koplites toimuv väga suure koormusega **portsjonkarjatamine** võib lindude pesakondi kahjustada, tohib sellist karjatamismeetodit kasutada üksnes taastamisjärgsel ajal pilliroo tõrjumiseks või niiduala oluliste osade intensiivsemaks karjatamiseks. Püsivaks rannaniidu hoolduseks portsjonkarjatamine ei sobi.

Heas seisus rannaniidul tuleks **kevadel karjatamist** alustada hiljemalt kahe nädala jooksul pärast seda, kui rohukamar on roheliseks muutunud. Kui rannaniit on piisavalt lai ja seal leidub kõrgemaid (ilma põõsaste, võsa ja metsatukkadeta) põndakuid, siis ei tohiks pesade tallamise ohtu olla. Looduslikult kitsal ja killustunud alal, kus on püsivalt karjatatud üle kümne aasta ja puudub kiire kinnikasvamise oht, võib kevadel karjatada ka 50% koormusega.

Rannaniidu puhul peetakse Eesti tingimustes optimaalseks karjatamisperioodi pikkuseks **130–140 päeva** aastas. Kliima teisenedes võib karjatamisperiood küll muutuda. Selleks et looduskaitseline efektiivsus oleks maksimaalne, tasub pikendada karjatamist sügisel võimalikult hilisele ajale. See on efektiivseim meetod, mis tagab kevadeks rannaniidul madalaks söödud rohustu. Samuti lükkab võimalikult hiline karjatamine edasi kevadise karjatamise algusaega, vähendades ohtu, et kariloomad võivad linnupesi tallata.

Tavalisel aastal peaks karjatamine kestma seni, kuni saabuavad püsivad öökülmad või kuni loomadele toitu jätkub. Optimaalselt karjatades on karjatamisperioodi lõpuks niidul ammendatud **kogu aasta toidutagavara**. Sellega tagatakse niidu sobivus kõige varasematele pesitsejatele, nagu kiivitaja ja niidurüdi.

Mitmel pool on **ädalal karjatamine** olnud traditsiooniline rannaniidu majandamise viis. Sellel meetodil on suur eelis: loomad söövad ära ädala, millest muidu tekiks järgmiseks kevadeks kulu. Seda kulu kahlajad oma pesitsusalal aga ei talu. Samuti saavad taimeseemned paremini idanema hakata, kui kariloomad on maapinda trampinud ja loonud sinna väikseid taimevabu laiike. Peale selle on ädal kariloomadele väärtuslik sööt. Niisiis on ädalal karjatamine kasulik nii lindudele, taimedele kui ka kariloomadele.

Kariloomade valimine

Niidule karja valides on oluline silmas pidada hooldamise eesmäärke ja niidukoosluse iseloomu. Kõige parema tulemuse annab eri liiki kariloomade koos- või vahelduvkarjatamine, sest igal liigil on omad toidutaimede eelistused ning seeläbi mõju alal kasvavatele kooslustele. Kui karjatada samal alal **eri loomaliike**, siis väheneb ka parasiitide mõju kariloomadele: rohuga sisse söödud parasiidid nakatavad tavaliselt ainult oma peremees-loomaliiki.

Tuleb arvestada ka kariloomade **toitumiseelistustega**. Kõrgem ja kuivem ala sobib hästi lammastega hooldamiseks, kuid niiske ja madal piirkond vajab veiseid või hobuseid, et pilliroogu tõrjuda. Seejuures tasub teada, et veis liigub ka pehme pinnasega, mudastes lahesoppides, kuhu hobune ei lähe. Niisuguselt alalt pilliroo tõrjumiseks tuleks kindlasti kasutada veiseid. Haruldaste taimedega alal võiks vähem karjatada kitsi ja lambaid, kuna nemad on toidu suhtes valivamad ning seega suureneb surve teatavatele lemmiktaimedele. Sellisel alal tuleks pigem karjatada veiseid ja hobuseid, eriti suve esimesel poolel, enne taimede viljumist.

Eelistada tuleks looduslike oludega hästi **kohanenud tõuge**, mis on oma vastupidavust ja sobivust Eesti rannaniitudel juba tõestanud (šoti mägiveis, hereford, eesti hobune jpt). Eesti põlistõuge tasub eelistada põhjusel, et nad on siinsete oludega kõige paremini kohastunud.

Piimakarjale tuleks rannaniidul eelistada **lihakarja**, kuna lüpstav piimakari liigub tihti alalt ära, nende piimatoodang oleneb suurel määral sööda kvaliteedist ja nende tervis on sageli nõrgem kui lihatõugu veistel.

Mullikad sobivad rannaniidule hästi, kuid nende puhul on väga oluline pidev järelevalve, kuna nad on tunduvalt liikuvamad ning püsivad karjamaal halvemini. Lihaveised, eriti **ammlehmad vasikatega**, püsivad karjamaal hästi, on rahulikud, sööda kvaliteedi suhtes vähenõudlikud ja üldiselt vastupidavad. Neid saab hoida karjamaal kuni hilissügiseni, mil nad hakkavad meelsasti kärpima põõsaid ja sööma ka selliseid taimi, mida nad suvel ei taha.

Niitmine

Kuigi rannaniidule on sobivaimaks majandusviisiks karjatamine, saab seda ala võimaluse korral ka niita. Tihti muudab rannaniidu kivisus ja maastiku keerulisus niitmise raskeks, kuid kive alalt ära vedada või ala looduslikku vahelduvust muud moodi muuta ei tohi. Kivise rannaäärega ala, kuhu traktor ligi ei pääse, ei peaks kindlasti jääma hooldamata, vaid see osa tuleks trimmerdada. Niiske niiduala puhul tuleb tähelepanu pöörata sellele, et niidumasin oleks võimalikult kerge ja ei jätaks niidukamarasse roopaid. Traktoriga veepiirilt ja muult märjalt või mudaselt alalt niita on üpris keeruline ning pole igal aastal võimalik. Seega sobib niitmine pideva **hooldusmeetmena kõrgematele ja vähem kivistele aladele**.

Vaadates rannaniitude ajaloolist majandamismustrit, võib mitmes kohas soovitada karjatamise ja niitmise **kombineerimist** viisil, kus vahetult mereäärne osa on karjatatav ning maismaapoolsed, kuivemad alad niidetavad.

Niitmise **algusaeg** oleneb ala looduskaitsealastest väärtustest.

Rannaniidu niitmine peaks eelkõige toimuma selleks, et alalt koguda loomadele sööta. Seetõttu on loomulik, et niidetud **biomassi ei jäeta** alale vedelema isegi mitte purustatud kujul. Niidule jäetud biomass hakkab ajapikku kogunema, tekitab lindudele toitumiseks sobimatut kulukihti ning toitainete kuhjumist, mis viib taimestiku vaesumiseni. Seetõttu on oluline leida konkreetsetel aladel tekkivale biomassile majanduslikult mõistlik kasutusviis.